

Lausunto

15.5.2026

TIV/694/2026

Julkinen

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: Lakivaliokunnan kuuleminen, HE 77/2026 vp

Tuomioistuinviraston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Syyttäjälaitoksesta annetun lain ja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Tuomioistuinvirastolta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Syyttäjälaitoksesta annetun lain ja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta.

Oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain 7 §:ää ehdotetaan muutettavaksi oikeushallinnon viranomaisten osalta tietovarannon ja siihen kuuluvien järjestelmien tosiasiallisten rekisterinpitovastuiden osalta. Valtakunnallisen tietovarannon osalta ehdotetaan, että Oikeusrekisterikeskuksen lisäksi myös Syyttäjälaitos, tuomioistuimet, Oikeuspalveluvirasto ja Tuomioistuinvirasto olisivat tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä siltä osin kuin on kyse henkilötietojen käsittelystä, jonka tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen ne osallistuvat omien lakisäätteisten tehtäviensä hoitamiseksi. Lisäksi ehdotetaan jaettavaksi rekisterinpitäjän vastuut, jotka liittyvät tietovarantoon luovutettavien henkilötietojen sekä tietovarannosta edelleen muille vastaanottajille luovutettavien henkilötietojen paikkansa pitävyyteen ja täsmällisyyteen. Ehdotuksen tarkoituksena on huomioida se, millä viranomaisella on mahdollisuus tosiasiallisesti huolehtia havaittujen virheiden oikaisemisesta.

Tuomioistuinvirasto pitää esityksen tavoitteita oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpidon selkeyttämisestä kannatettavina. Yhteisrekisterinpitäjyydestä ehdotetussa 7 §:ssä säädetään ainoastaan pääpiirteittäin. Ehdotettu säännös jättää edelleen tarpeelliseksi sopia rekisterinpitäjien kesken, miten esimerkiksi rekisteröidyn oikeudet käytännössä toteutetaan.

Tietovarantolain 7.3 §:n sanamuoto viittaa ”tiedot luovuttaneeseen viranomaiseen”. Tosiasiassa esimerkiksi tuomioistuinten järjestelmissä oleva tieto on samanaikaisesti myös oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon tieto, eikä siirtoja tai luovutuksia järjestelmästä toiseen tapahdu. Tämä on johtanut tulkintaongelmiin arvioitaessa, milloin esimerkiksi tuomioistuimen lainkäyttötehtävissä käytettävään järjestelmään kuuluvat tiedot ovat osa valtakunnallista tietovarantoa. Tilannetta selkeyttäisi olennaisesti, jos tiedot tosiasiallisesti luovutettaisiin, eikä tietovaranto nojaisi käyttöoikeuksiin muiden toimijoiden teknisissä toimintaympäristöissä. Tuomioistuinvirasto katsoo, että oikeushallinnon valtakunnallinen tietovaranto tulisi edellä mainittujen käytännön

15.5.2026

haasteiden vuoksi eriyttää tulevaisuudessa omaksi järjestelmäksi. Jotta tämä voitaisiin toteuttaa, tulisi tarve huomioida tietojärjestelmäkehityksen resurssitarpeissa sekä mahdollisessa tietovarantolain kattavammassa arviointityössä.

Esityksessä on arvioitu, että merkittäviä vaikutuksia tietovarantoa käyttäville viranomaisille seuraisi rekisterinpitoa koskevasta ehdotuksesta, jonka mukaan henkilötietojen paikkansa pitävyyttä ja täsmällisyyttä koskevat rekisterinpitäjän velvollisuudet jaettaisiin nykytilasta poiketen yhteisrekisterinpitäjien kesken. Jatkossa tuomioistuimet vastaisivat omalta osaltaan rekisterinpitäjinä siitä, että niiden valtakunnalliseen tietovarantoon tallentamat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää huomiota siihen, että tuomioistuimen järjestelmien, kuten esimerkiksi AIPA:n, loppukäyttäjällä ei tosiasiallisesti ole aina mahdollisuutta vaikuttaa tiedon oikeellisuuteen tai ajantasaisuuteen manuaalisilla toimenpiteillä. AIPA-järjestelmä ei aina salli tiedon korjausta tai se voi olla mahdollista viiveellä. Esimerkiksi henkilön yhteystiedot päivittyvät AIPA:an väestötietojärjestelmän rajapinnan kautta kerran vuorokaudessa. Jos tähän Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään palveluun kohdistuu toimintahäiriö tai tietoturvaloukkaus, ei tuomioistuimella ole mahdollisuuksia vaikuttaa tietojen oikeellisuuteen tai ajantasaisuuteen.

AIPA on yhä kehitysvaiheessa oleva järjestelmä, jonka poisto- ja korjausominaisuudet ovat edelleen työn alla. Tuomioistuinvirasto tulee resurssiensa sallimissa rajoissa kiinnittämään tiedon täsmällisyyttä ja paikkansa pitävyyttä koskeviin vaatimuksiin huomiota hoitaessaan sille kuuluvaa kehitys- ja ylläpitotehtävää tuomioistuinten tietojärjestelmissä.

Ylijohtaja

Pasi Kumpula

Erityisasiantuntija

Sini Takaneva

